

Verwijdering, klacht gegrond

Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijk Onderwijs ingesteld door de Besturenraad Centrum voor Christelijk Onderwijs

Advies 2011/019, 2011/020, 2011/022

Advies aan

het bestuur van de Vereniging voor Christelijk Onderwijs (verder te noemen: het bevoegd gezag),

inzake de klachten van

- 1) mevrouw A. (verder te noemen: klaagster 1), moeder van *A*;
- 2) de heer en mevrouw B. (verder te noemen: klagers 2), ouders van *B* ;
- 3) de heer en mevrouw C. (verder te noemen: klagers 3), ouders van *C*

I. Verloop van de klachtenprocedure

Bij brieven van respectievelijk 23 februari 2011, 2 maart 2011 en 10 februari 2011 hebben klagers een klacht ingediend bij de Landelijke Klachtencommissie voor het Christelijk Onderwijs (verder te noemen: de Commissie) tegen het bevoegd gezag. De klacht heeft betrekking op de verwijdering van de zonen van klagers van de ***school te *** (verder te noemen: de school).

II. Standpunt van klagers.

De klacht van klagers is gericht tegen het bevoegd gezag en ziet op de verwijdering van hun zonen *A*, *B* en *C* van de school. Klagers stellen zich op het standpunt dat de school het vastgestelde pestprotocol en de daarbij behorende vier fases van de straf niet heeft gehanteerd en dat hun zonen derhalve plotsklaps en zonder toepassing van hoor en wederhoor ten onrechte van school zijn verwijderd. Klagers stellen zich bovendien op het standpunt dat de verwijderingsprocedure zoals neergelegd in artikel 40 van de Wet op het Primair Onderwijs niet juist is doorlopen. Zo heeft er geen bemiddelingsgesprek plaatsgevonden met de leerplichtambtenaar en heeft de school niet gedurende acht weken omgezien naar een andere school.

III. Standpunt van het bevoegd gezag.

Het bevoegd gezag stelt zich op het standpunt dat er voorafgaande aan de verwijdering van de leerlingen meerdere malen met de ouders is gesproken over het pestgedrag van hun

zonen en dat er in het voortraject door de school zorgvuldig is gehandeld. De school heeft naar de opvatting van het bevoegd gezag haar uiterste best gedaan de goede sfeer in de groep te bevorderen en daarvoor ook diverse activiteiten georganiseerd. Zo is het pestbeleid op de school geëvalueerd en onderwerp gemaakt van intervisie, waarbij niet de verwijdering van de leerlingen centraal stond, maar juist alternatieven zijn besproken. Het resultaat daarvan was onder meer dat er een extern adviseur is ingeschakeld die het pestbeleid van de school heeft geëvalueerd en adviezen heeft gegeven voor vervolgacties. Vervolgens is er handelingsverlegenheid ontstaan en heeft het bevoegd gezag, na de vaststelling dat het protocol van het bevoegd gezag 'schorsen en verwijderen' juist was doorlopen, de zonen van klagers verwijderd van de school. Het bevoegd gezag is van opvatting dat zowel de school als hijzelf zorgvuldig hebben gehandeld, ook in de afwikkeling en nazorg van de verwijdering van de leerlingen.

IV. Overwegingen van de Commissie.

De Commissie overweegt als volgt.

De Commissie is van oordeel dat de klacht van klagers betreffende de verwijdering van hun zonen van de school gegrond dient te worden verklaard. De Commissie overweegt hiertoe het navolgende.

De Commissie stelt vast dat het bevoegd gezag aan zijn besluit tot verwijdering van de zonen van klagers de navolgende drie redenen ten grondslag heeft gelegd; verhard pestgedrag, de volharding daarin en ten slotte andere vormen van lastveroorzakend probleemgedrag. Het bevoegd gezag is van opvatting dat de school gehandeld heeft conform het binnen de school vastgestelde pestprotocol en is voorts van opvatting dat het protocol 'schorsen en verwijderen' is gevolgd.

Alvorens de klacht gericht tegen de verwijderingsbesluiten inhoudelijk te behandelen, werpt de Commissie de vraag op of er voor de school voldoende aanleiding was om tot toepassing van het pestprotocol over te gaan. De Commissie is van oordeel dat deze vraag op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting ontkennend moet worden beantwoord. Uit de stukken blijkt onvoldoende welke feiten en omstandigheden de toepassing van het pestprotocol rechtvaardigden. Ter zitting is hierover evenmin duidelijkheid gekomen. De school heeft dienaangaande aangegeven dat de zonen van klagers al sedert het voorjaar van 2010 pestgedrag vertoonden. Dit is vervolgens onder de oppervlakte verdwenen, totdat na de zomer en aan het begin van het schooljaar 2010/2011 de, en de Commissie citeert, 'pikorde' binnen de combinatiegroep 7/8 door de zonen van klagers opnieuw is vastgesteld. Dit heeft naar de opvatting van de school het pestgedrag gereactiveerd. Anders dan het opnieuw vaststellen van een 'pikorde' en de stelling dat de zonen van klagers op een apenrots zaten, heeft de Commissie niet helder kunnen krijgen waaruit het pestgedrag van de zonen van klagers nu concreet bestond. Het enkel stellen dat sprake is van een 'pikorde' en dat de betreffende jongens zouden zitten op een apenrots, is naar de overtuiging van de Commissie niet zonder meer genoeg om toepassing te geven aan een pestprotocol.

Nu dit wel is gebeurd, en klagers zich niet zozeer beklagen over het toepassing geven aan het pestprotocol, maar veeleer over de wijze waarop zij hieraan toepassing heeft gegeven, zal de Commissie het laten bij de enkele vaststelling van het voorgaande. De Commissie ziet zich vervolgens voor de vraag gesteld nu toepassing is gegeven aan het protocol, of de school, zoals zij stelt, alle in dit protocol genoemde stappen heeft gevolgd.

De Commissie stelt vast dat het protocol terzake de aanpak van ruzies en pestgedrag uit drie stappen bestaat en dat de straf van de pester is opgebouwd uit 4 fases. Op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting komt de Commissie tot de vaststelling dat, daar waar concrete incidenten al aanleiding zouden hebben moeten geven tot bestraffing, de beschreven 4 fases niet zijn gevolgd.

De Commissie heeft niet tot de vaststelling kunnen komen dat de zonen van klagers in fase 1 zijn nagebleven of bijvoorbeeld een stelopdracht hebben moeten maken. Er is weliswaar een plan van aanpak opgesteld, maar hieruit blijkt naar het oordeel van de Commissie in het geheel niet welke gedragsverandering als bedoeld in het pestprotocol de zonen van klagers dienden te ondergaan. Van hen werd uitsluitend verwacht iets minder fanatiek te voetballen en weg te lopen bij ruzies. Dit kan naar het oordeel van de Commissie niet worden geschaard onder een te ondergane gedragsverandering in het kader van pestgedrag. Bovendien heeft de Commissie niet tot de vaststelling kunnen komen dat deze afspraken om minder fanatiek te voetballen en weg te lopen bij ruzies wekelijks zijn geëvalueerd, zoals fase 1 van het pestprotocol voorschrijft. Evenmin heeft de school aangetoond dat er (in fase 1) een (tweede) evaluatiegesprek met klagers heeft plaatsgevonden. Dat *C* in september 2010 vanwege een incident waarbij hij zou hebben gelogen tegen de pleinwacht, één dag geschorst is geweest, maakt naar het oordeel van de Commissie nog niet dat ten aanzien van hem wel is voldaan aan het gestelde in fase 1 van het pestprotocol.

Hetzelfde geldt voor fase 2. De Commissie is ten eerste niet tot de overtuiging kunnen komen dat de school, zoals voorondersteld in deze fase, al het mogelijke gedaan heeft om een einde te maken aan het pestprobleem. Voorts is de Commissie van oordeel dat niet is komen vast te staan dat er een gesprek met klagers heeft plaatsgevonden, waarin nadrukkelijk een beroep op klagers is gedaan om een einde te maken aan het pestgedrag van hun zonen. Weliswaar is er in het begin van het schooljaar 2010/2011 telefonisch contact geweest met klagers, maar de Commissie schaaft dit (vluchtige) contact niet onder een gesprek als bedoeld in fase 2. De Commissie stelt wel vast dat klagers 1 en 2 bij brief van 19 januari 2011 uitgenodigd waren voor een gesprek op 20 januari 2011, maar klagers waren voor dit gesprek verhinderd, hetgeen zij direct na ontvangst van de uitnodiging hebben aangegeven. De school heeft klagers vervolgens, terwijl zij dit wel had toegezegd, niet opnieuw uitgenodigd. Dit had wel in de rede gelegen, temeer nu de school vrijwel direct daarna bij brief van 3 februari 2011 klagers mededeling heeft gedaan van het besluit tot verwijdering. Van een gesprek in aanwezigheid van de intern begeleider, zoals ook voorgeschreven is in fase 2, is de Commissie al helemaal niet gebleken.

Dat de school zoals voorgeschreven in fase 3 externe hulp heeft ingeschakeld, in de vorm van de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts of maatschappelijk werk, heeft de Commissie

tot slot ook niet kunnen vaststellen. Weliswaar heeft de school de kanjertraining opgestart, maar de Commissie heeft dienaangaande moeten vaststellen dat zij het resultaat daarvan niet heeft afgewacht. De school heeft weliswaar door een externe in de persoon van de heer De Koning het pestbeleid laten doorlichten en evalueren, maar dit kan naar het oordeel van de Commissie nadrukkelijk niet worden geschaard onder het inschakelen van deskundige hulp als bedoeld in fase 3. De Commissie kan dan ook niet anders dan vaststellen dat aan het gestelde in fase 3 ook niet is voldaan.

Dat de school vervolgens wel tot verwijdering is overgegaan, en dus fase 4 in werking heeft laten treden, verbaast de Commissie in hoge mate. Uit de stukken en het verhandelde ter zitting heeft de Commissie opgemaakt dat de school de wel ingezette kanjertraining geen kans heeft gegeven. Hoewel deze training veel eerder al was aangekondigd, was deze ten tijde van de bestreden besluitvorming nog maar net opgestart. De school heeft de resultaten hiervan (klaarblijkelijk) niet willen en kunnen afwachten, terwijl voor de Commissie onduidelijk is gebleven om welke redenen het zogeheten 'handschoen-incident', waar de zonen van klagers niet direct bij betrokken waren, de ingezette kanjertraining heeft doorkruist en de directe aanleiding heeft gevormd hen van de school te verwijderen. Ten tijde van de bestreden besluitvorming waren de leerlingen net één week in een andere klas geplaatst, om, zoals van de zijde van de school is gesteld, de groepsdynamiek te doorbreken en hen apart van elkaar hun werk te kunnen laten doen. Van deze maatregel is niet in geschil dat de zonen van klagers dit zelf ook prettig vonden. Uit de evaluatie na die week hadden de jongens immers aangegeven dat zij bereid waren er iets van te maken. Ditzelfde had te gelden voor de andere leerlingen, die deze bereidheid eveneens hadden uitgesproken. Anderhalf uur nadien heeft echter, zo is van de zijde van de school aangegeven, het zogeheten 'handschoen-incident' plaatsgevonden en is de procedure leidende tot verwijdering van de zonen van klagers in werking gesteld. De Commissie heeft op grond van de stukken en het verhandelde ter zitting niet tot de overtuiging kunnen komen dat de school ten aanzien van het pestgedrag van de zonen van klagers handelingsverlegen was en dat het meerbedoelde incident noodzakelijkerwijs maar één oplossing kon betekenen, namelijk verwijdering van de zonen van klagers van school.

Klagers hebben zich naast hun klacht over de toepassing van het pestprotocol tevens beklaagd over een onjuiste toepassing van het bepaalde in artikel 40 van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), doordat niet gedurende acht weken is omgezien naar een andere school. De Commissie is van oordeel dat ook dit klachtonderdeel gegrond moet worden verklaard.

In artikel 40, vijfde lid, van deze wet is ten aanzien van de verwijdering van leerlingen het navolgende bepaald.

“Voordat wordt besloten tot verwijdering hoort het bevoegd gezag de betrokken groepsleraar. Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorggedragen dat een andere school, een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs bereid is de leerling toe te laten. Indien aantoonbaar

gedurende 8 weken zonder succes is gezocht naar een zodanige school of instelling waarnaar kan worden verwezen, kan in afwijking van de vorige volzin tot definitieve verwijdering worden overgegaan.”

Van de zijde van de school is betoogd dat de directeuren van de scholen in de buurt zijn benaderd en dat hen is gevraagd de zonen van klagers een plek te geven, zij het niet op dezelfde school. De school heeft hiermee de weg voor klagers willen voorbereiden en daarbij aangegeven in de situatie dat zou blijken dat het niet mogelijk was *A*, *B* en *C* elders geplaatst te krijgen, bereid te zijn verdere actie te ondernemen, zoals rondom de plaatsing van *B* zou zijn gebeurd. De school is van opvatting dat zij hiermee op correcte wijze invulling heeft gegeven aan de inspanningsverplichting als bedoeld in het vijfde artikellid van artikel 40 van de WPO.

De Commissie is van oordeel dat de school hiermee te lichtzinnig is omgegaan met de op haar rustende verplichting als bedoeld in dit artikellid. Hoewel er geen sprake is van een resultaatsverbintenis mag van de school gedurende acht weken een aanzienlijke inspanning worden verwacht om leerlingen die zij voornemens is te verwijderen, op een andere school geplaatst te krijgen. Niet voor niets mag eerst na een aantoonbare, vruchteloos gebleken zoektocht van acht weken tot definitieve verwijdering worden besloten. Het enkel benaderen van scholen met het verzoek de jongens op te nemen, is tegen deze achtergrond naar het oordeel van de Commissie te mager. De Commissie kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het feit dat de zonen van klagers elders zijn geplaatst de verdienste van klagers zelf is en dat de school hieraan nauwelijks een bijdrage heeft geleverd.

De Commissie is op grond van al het vorenstaande van oordeel dat de klacht van klagers gegrond dient te worden verklaard.

V. Oordeel omtrent de gegrondheid van de klacht

De Commissie verklaart de klacht gegrond. Van de zijde van het bevoegd gezag is ter zitting aangegeven dat het pestprotocol en het protocol schorsing en verwijdering leerlingen na het advies van de Commissie opnieuw tegen het licht zal worden gehouden en zal worden geëvalueerd. Tegen de achtergrond hiervan ziet de Commissie geen aanleiding om een nader advies uit te brengen.

VI. Advies aan het bevoegd gezag

Aldus gegeven op 4 april 2011 door mr. Joh.C. Westmaas, voorzitter, alsmede door mr. M. Iedema en drs. K.B. Visser, als leden, in tegenwoordigheid van mr. A. de Visser als secretaris.